Paul H. Young – *småspönas mästerdesigner*

Midge, Princess, Driggs, Perfectionist, Martha Marie, Para 15. Sällan har en spöbyggare skapat så många odödliga namn och spön som Paul Young, småspönas designer. Hans »experimenttaperingar«, senare kallade parabolikspön, är eftersökta av flugfiskare och samlare världen över och skälet till att Paul Young räknas som ett av de stora namnen bland spöbyggare.

BAMBUSPÅNOR

TEXT OCH FOTO: LARS-ÅKE OLSSON

PAUL H. YOUNG var en duktig och entusiastisk flugfiskare och flugbindare som reste tvärs över USA för att fiska så mycket som möjligt och se så stor del av landet som han kunde. Han arbetade som konservator med fåglar som specialitet. År 1922 gifte han sig med Martha Marie och flyttade till Detroit i Michigan där de öppnade en fiskeredskapsaffär som snabbt blev en populär mötesplats för flugfiskare, mycket på grund av Youngs kunskaper om flugfiske. Flera av hans kunder hade med sig sina spön byggda av kända och mindre kända spöbyggare och bad om hans åsikter. Många spön var 9–10 fot långa med typisk långsam våtflugeaktion. Young började modifiera dåtidens spön utifrån sina egna erfarenheter som flugfiskare och inom två år, 1927, hade han hittat sin stil och byggde kortare och lättare 2-delade spön som var bättre anpassade för uppströms nymffiske och torrflugefiske. De blev snabbt populära och efterfrågan blev större än tillgången. Eftersom Young inte kunde mätta marknadens behov beställde han spön från South Bend Rod Co. och Heddon Rod Co. som byggde spön åt honom efter hans taperingar.

År 1938 började Youngs son Jack vid 16 års ålder praktisera spöbyggnad. Den stolte fadern berättade alltid att hans talangfulle son hade bambu i blodet. Paul Young dog år 1960 och hans fru och son tog över firman. Till hjälp i spöbyggandet hade man Bob Summers som under 18 år arbetade tillsammans med både Paul och Jack och som år 1972 lämnade firman för att bygga sina egna spön. Jack Youngs son Todd kom så småningom in i bilden och för några år sedan kunde man på Firma Youngs hemsidor läsa om deras spön och beställa dem. Jag har sökt information om Firma Paul H. Young i dag utan att ha kunnat hitta någonting. Det verkar som om firman nu definitivt stängt sin dörr. Gaslågan har slocknat och sista länken i Paul Young-kedjan har brutits.

Funktion före fason

PAUL YOUNG experimenterade ständigt med nya taperingar eller förbättrade gamla. Han var först och främst intresserad av hur hans spön kastade och hur lätta han kunde bygga dem, mindre av hur de såg ut. En del av spöholkarna tillverkades i aluminium och rullfästena, antingen skruvrullfäste eller två skjutringar, var av svart (för det mesta) aluminium på kork. En bild av honom med ett av hans spön visar ett handtag med mellanrum mellan korkringarna, ytterligare ett försök att minska vikten. Färgen på spölindningarna var gul, brun eller svart. Holkarna var blånerade. Genom att föra bambustocken genom en ring av gas fick bambun en varm brun och honungsgul färgton

Många flugfiskare har prisat Paul Youngs parabolikspön som skiljde sig från europeiska parabolikspön, (Pezon & Michel, Sharpes/Farlow) genom att toppen var tunnare eller »finare«. En av dem var välkände Arnold Gingrich som skriver om Paul Young and the Midge Rod i sina böcker *The Well-Tempered Angler* och *The Joys of Trout*. Gingrich som startade den amerikanska tidningen Esquire var en stor beundrare av Youngs korta spön och berättade hur hans Midge 6´3" fot för lina 4 förvandlade honom till en bättre flugfiskare »över en natt«. Young byggde spöet först och främst för fiske i små vattendrag och blev förvånad över hur populärt det blev hos flugfiskare som använde det även under »normalt« fiske. Det blev Gingrich favoritspö, till och med för fiske efter lax! Det som karaktäriserar spöet (och andra Youngspön) är att det kan kasta lätta linor, tunna tafsar och små flugor med precision samtidigt som det har ryggrad och kraft att kasta en lång lina – en järnnäve i en silkesvante!

Claes Hederstierna, som är en lycklig ägare till ett Midge, en kopia byggt av den kreative Ingvar Nilsson,

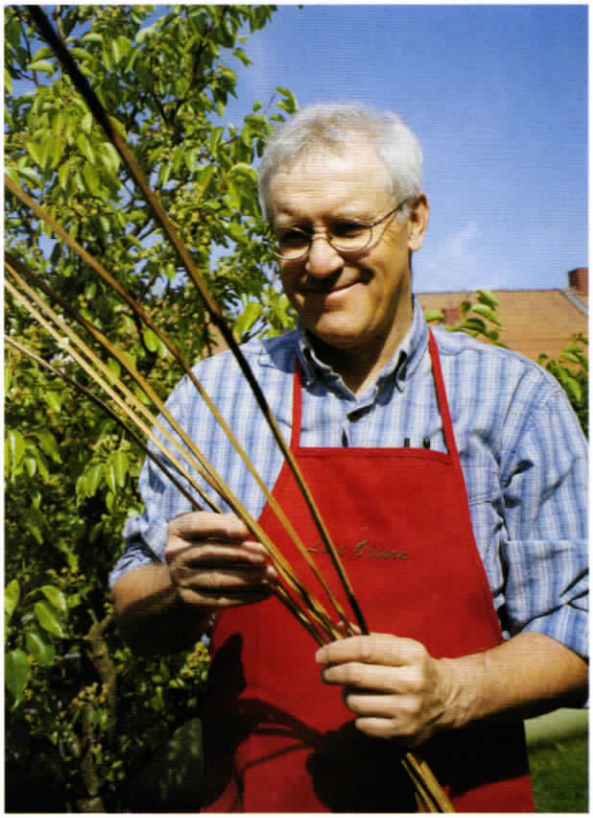

Artikelförfattaren med början till en kopia av Paul Youngs »Perfectionist«.

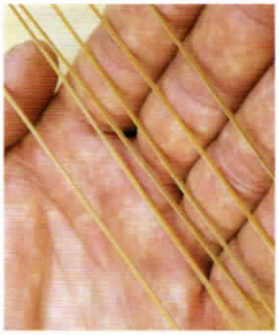

har blivit så förtjust i spöet att han använder det till större delen av sitt flugfiske vare sig han fiskar i Gimån, Montana eller i Halland. Dock har han ännu inte börjat använda det för Ätrans laxar.

The Perfectionist

Det kanske mest berömda av alla Youngs spön är Perfectionist, 7´6" för lina 4 och 5. Amerikanske Ernest Schwiebert, en annan beundrare av Young och hans spön, berättar i sin bok *Trout* att Perfectionist, som är en förlängning av The Midge, är ett enastående spö med en fin och lätt topp som Young designade för allroundfiske. Det blev Charles Fox favoritspö sedan han tillbringat en kväll med Schwieberts Perfectionist vid fiske i Letort. (Letort i Pennsylvania var, och är, den lilla kristallklara ström där han och fiskebrodern Vincent Marinaro bland annat upptäckte de mycket, mycket små insekter som fisken åt vissa perioder under sommaren och vilka Marinaro framgångsrikt kopierade med sina Jassids) Det är svårt att hitta ett spö som kan kasta 27 meter fluglina och också användas för fiske på korta avstånd med mycket tunna tafsar, men en man med Charles Fox kvaliteter kunde använda sig av alla Perfectionists goda egenskaper. Att det har blivit Charles Fox favoritspö säger allt om spöet, skriver Schwiebert, och konstaterar vidare att Perfectionist är en av de finaste taperingar som någonsin skapats.

Inför mitt första spöbygge hos Carl Anderberg så visste jag, att jag som nybörjare borde bygga ett 2-delat spö som inte var för långt. Jag insåg också att jag kunde välja någon av spöhistoriens legendariska taperingar och få »två spön i ett och samma spö«. Efter en stunds funderade så kom jag ihåg – »The Perfectionist – one of the finest fly-rod tapers ever designed in bamboo!«

Det blev en högst intressant och stimulerande vecka i denna traditionsrika del av landet där Kungariket Sverige föddes. Under Carls erfarna och vaksamma ögon och stadiga hand leddes jag steg för steg genom byggnadsprocessen, från slanka, sladdriga bamburibbor, genom ett hyvlande omvärvt av doftande varma bambuspånor, till ett spänstigt, fjädrande, färdigt spö. Med spöet i säkert förvar flög jag den långa vägen västerut hem till Montana och passerade över Paul och Martha Youngs Michigan med favoritströmmen Au Sable. Så – en leende oktoberdag premiärfiskade jag och Perfectionist i en av strömmarna i The Big Sky Country och tog en nymfande öring på 50 centimeter!

Perfectionist med sin längd, lätta linklass och internationellt berömda namn intresserar många flugfiskare och spöbyggare. Mikael Modig är en av dem. Innan han började bygga spön tillverkade han sina egna verktyg, studerade Paul Youngs paraboliska taperingar och byggde så målmedvetet och noggrant, steg för steg, en Perfectionist som sitt första flugspö. Mikael och Annika Wretling, som jag tror är världens första kvinnliga spöbyggare, är fina bevis på det intresse som finns hos den nya generationen bambuentusiaster. Annika är en skicklig flugfiskare sedan många år och fiskar givetvis med sitt eget split-cane spö som hon byggde när hon satt på skolbänken hos Mäster Carl i Skänninge. Johnny Skagersjö funderar på om The Perfectionist skall bli det första spö som han kommer att bygga. Likt många andra spöbyggare har han inlett uppvärmningen till sin spöbyggarkarriär genom att börja renovera split-cane spön.

Para 15, Princess, Driggs och Martha Marie

Ernest Schwieberts favoritspö för nymffiske och hans bästa allroundspö var Youngs Para 15 (15 står för 15/64 av en inch/tum och är storleken på holken). Spöet är 8 fot långt, byggt med en extra långsam handtagsdel och med två olika toppar, en wet tip för tunga nymfer, distans eller sjunkande linor i klass 6/7 och en dry tip för mera delikat fiske och en lina i klass 5/6. En av Paul Youngs spöserier var Princess, sex spön, 7 fot långa för lina 4. Varje spö vägde 80 gram och hade svarta lindningar. Vart och ett av Prinsessorna har i dag ett mycket högt värde och bland alla samlare och Youngfantaster finns det sex mycket belåtna Princessägare. Samma år, 1958, byggde Young en 7´6" Princess för eget bruk med två olika toppar, den ena för fiske med tunna tafsar och den andra för ett lite tyngre fiske. Efter Paul Youngs död blev Ernest Schwiebert den lycklige ägaren till spöet som han beskriver som sitt absoluta favoritspö, ett spö som blev en del av honom, som passade hans kastteknik och fiskestil perfekt, ett spö som har den exklusiva kombinationen av poesi, finess och kraft och som vibrerar av liv, tum för tum, i fiskarens hand. Andra spön var Driggs, eller som det egentligen heter, Driggs River Special, 7´2" långt för lina 5, ett relativt snabbt och kraftfullt spö. Martha Marie, designat för Youngs hustru och

Fortsättning nästa uppslag

Paul H. Young – *småspönas mästerdesigner*

Fortsättning från föregående uppslag

döpt efter henne är ett 7´6" spö för lina 6.

Alla tycker inte om den speciella paraboliska aktionen och Youngs spön. Den välkände danske författaren, flugfiskaren och flugbindaren Preben Torp Jacobsen beställde två Perfectionist av Paul Young och blev mycket missbelåten över deras utseende. Han tyckte inte att priset motsvarade det han såg när han öppnade paketet; ett spö med ett enkelt rullfäste av kork med två skramlande ringar av aluminium. Vid ett besök hos honom i Danmark bad jag att få titta på hans Perfectionist som han hade skrivit om i *Torrflugefiske*, boken som är en milstolpe i skandinavisk flugfiskelitteratur. Jag höll spöet i handen, såg den vackra flamhärdade klingan, kände den ovanliga aktionen och kunde givetvis inte hålla mig från att försiktigt fråga om jag fick kasta med det. Svaret blev ett bestämt – Nej! Preben tyckte att Carl Anderbergs egen Parabolic Special 76 var ett mycket bättre spö och det var också det han fiskade med i Gudenån och andra danska åar och också i de engelska kalkströmmarna, där han var en flitig förekommande gäst.

I *Torrflugefiske* beskriver Preben och medförfattaren Ove Nielsen de fyra spön som de använde under olika förhållanden. Om spö nummer tre kan man läsa; »Det tredje spöet är väl det vi använder mest, ett lätt 8-fotsspö, som trots sin ringa vikt har stor kraft, kastar precist och långt och som det är en njutning att drilla fisk med.« Det var Paul Youngs Parabolic 15 – 8 fot. Om spö nummer fyra skriver de att; Det fjärde och sista spöet i vårt

Artikelförfattaren fiskar en ström i The Big Sky Country, med sitt »Perfectionist«.

sortiment är en verklig specialitet, nämligen ett ultralätt spö. Ett sådant spö kan endast användas under de allra bästa betingelser, men så är nöjet i gengäld så mycket större. Ett av »fyrorna« var The Perfectionist 7´6´´.

Svenske Nils Färnström har skrivit så mycket intressant om flugor, flugfiskare, flugspön och spöbyggare, bland annat om E. C. Powell och Leonard. I sin bok *Lapplandsöring* beskriver han sitt ena Powellspö, 8´9" långt och berättar utförligt hur det hjälpte honom att landa en 3 kilos öring, hans livs största. Han avslutar kapitlet med att skriva – »ett bättre spö kan jag inte tänka mig«. I en annan av sina böcker, *Flugspö*, berättar Färnström att han beställde ett spö från firma Paul H. Young och blev mycket besviken när han försökte kasta med det; »Jag vill minnas att det var 8 fot och ett ganska lätt spö. Men det var den enda gång jag verkligen blivit besviken. Om det nu var Jack eller Paul Jr. som arbetat med det vet jag inte. Men det var ett dåligt spö. Vad det var för fel med det kunde jag inte riktigt komma underfund med. Men det var faktiskt svårt att fiska med.

När man sett Nils Färnströms kastteknik i filmen från Kaitumälven, där han fiskade tillsammans med Gunnar Isacson, och med nästan ursinnigt rivande och slitande kaststil, så förstår man att det inte var lätt för honom att anpassa sig efter Paul Youngs spö med parabolisk (hel)aktion. Han hade fiskat en del med Pezon & Michels Fario Club, 8´5´´ som han tyckte var ett helt förträffligt spö. Kanske var det lättare att kasta med på grund av att det var längre och att toppen var mindre vek jämfört med Paul Youngs spö.